

Iaudis fabeedrojas un dibina fawstarpejas trahj-aisbewu lases un kreditbeedribas, lai wajadfbas gadijumā eeguhtu weeglakt kreditu un glahbtos no auglotoju nageem. Bet ari lases un kreditbeedribas nelalpo wispaħribas, bet tikai finomas grupas wajadfbam un leelalā eedfihwotaju dala tomehr paleel bes lehta kredita. Lai nu apmeerinatu mispufigi un wisplafċħakā meħru eedfihwotaju wajadfbas, tad Amerikā dibina aisdewu lases us aktiju pamateem. Schahdu aisdewu lasu noluħls wispiems ir-ġan tas, glahbi eedfihwotajus no auglotoju nageem, bet tomehr schis lases na m labdaribas eestahħes, bet darbojas weikal-nezziskā tħarrtibā, xemot par aisdewomu mehrenus prozentus. Birmo taħdu publisku aisdewu lassi dibi-naja preeksj 4 gadeem adwolais Moriss Virginijā un wina paħaklums atrada leelisku peektrishanu. Tagad ir-faftahbijus fabeedriba ar 7 miljoni dolaru leelu pamata kapitalu un jau ir-nodibinajusi taħdas „Moriss bankas“ leelakkas pilseħħtas un taħdu banku tħallaka dibinaxxha arween wehl turpinas. Katra banka siraħba par sewi, bet wiċċas sem fabeedribas kopejas usraudfbas.

Schahdu "Morisa banku" pamats ir feloschs: Bankas issneeds aisdewumus ne leelafus par 100 dol. pret parahdu ralsiem wijsam darba un pelnas spehjigām personam un ari simibas un nelaimes gadijumos. Parahdu ralsti tomehr lihds ar parahdneeku japaraksta diweem galvineeleem, las ari darba un pelnas spehjigi. Us aishnehmuma par latreem 50 do-lareem aishnehmejam jaatmalkā bankai waj tanī janogulda latru nebiku 1 dolars tik ilgi, lamehr schi eemalskata suma seds aishnehmumu. Ja nu peenahjis parahdu malkashanas laiks, tad aishnehmejs war bsehst sawu parahdu waj nu ar teem 1 dolara nogulbijumeem, waj ari samalskat parahdu skaidra naudā, waj ari to wehl pagarināt, un atstaht bankā us augleem sawu 1 dolara nogulbijumu sumu. Par schahdeem nogulbijumeem banka malkā 5 prozentī, lai peewilkī publiku pee krahshanas, jo peezi prozentī preesīsch Amerikas apstahlkeem ir deesgan augsti augli. Pilsehtās, kur schahdas bankas paistahw, aisdoti jau pahri par 6 miljoni dolaru, bet saudejumi bijuschi lihds schim bankam tikai 95 lap. no 100 rbl. ieb^{1/40/0}, lamehr galvineeli peewilkī pee malkashanam tikai par 2 rbl. no 100 rbl., t. i. galvineeli samalskajuschi parahdu 2 prozentī. Redzams, schis bankas ar gluschi swescheem aishnehmejeem strahdā samehrā ar gluschi neezigeem saudejumeem. Pee aisdewumu issneegshanas wišwairak wehribas peegreesch tam, lai aishnehmejs usrahbitu nopeitnu wajadību.

Bis schahdas bankas derigas auglofchanas apla-rofchanai, redsams no schahdas „Morisa bankas“ gada pahrskata Atlantas pilfehtā. Weena gada laikā banka usnaehmuši us ſewi 1500 auglotajū aifdeivumus, par kureem mafſats 5 lihds 25 prozentu par mehnēti jeb 60 lihds 300 prozentu par gadu. Luisas piliehtā, kur ari atwehria tāhda publiffa aifdeivu banka, kahdi 15 wiſniłnalee auglotaji jau flehguschi ſawus weila-lus un Washingtonā un zitās pilfehtās wini pat paſeminajuschi prozentus par aifdeivumeem lihds likumię augſtumam.

Schahdas bankas, ka jau teists, naw labdaribas eestahdes, bet ukziju fabeedribas un pee tam bankas ari warot pastahhet un pelnit un prozentti par aifde-wumeem teek apraklinati tahdi, ka akzionari par sawu kapitalu lai dabutu par qadu 6 prozentti dividendes.

**Palihdieet pee wasaras kolonijas
dibinaishanas muhsu behrneem.**

Starp muhsu ſcha laika daubſ un daschadām labdaribas beedribam ir ari tahdas, kuras ſprausdamas ſew par mehrli gahdibu neween par zeetofcho zilwezi, bet ari par dſihweneekeem, peedomadamas pat vee teem muhsu maſalajeem, ir dibinajusſhas ari preefsſh teem: „Derigu putnu aiffardsibas beedribas.“

Pats par fewi saprotams, ta mehs, divbesmita
gadu simtena behrni, nedrihltam ar to nemas dauds
lo lepotees, to nedarot tas nebuhtu mums par godu,
het peebomadami pee teem wihsu masalajeem dtsch-
neeleem, loi neatstahjam nedaritu to barbu, kuream ir
dauds leelaka nosihme nelä derigu puinu aissardsibai,
us lo ari sihmejas Kristus wahrbi: „Juhs esat dauds
labaki nelä dauds swirbuli.“ Mat. ewg. 10, 31.
Ralsiot scho domaju par teem daudseem muhsu behr-
neem pilsehtä, kureem wezaku masturibas dehl
wihs wasaras brihwloits ir japawada newefeligos
pilsehtas muhros. Ne wihsen teem ari gadas pa
wasaru fur lahda nebuht nodarboschanäs, un tee, kuri
gribetu pa wasoru eet us lauleem ganos, ari teek no
tam attureti zaur to, loi rubeni nenokawetu skolu,
ta tad gribot negribot daudseem no muhsu behrneem
wasara ir jallihst sche pat pa pilsehtu bes lahdas
nobarboschanäs.

Lai gan ar preeku war apfweileit wifas tås
skolas un heedribas, kuras, ruhpejotees par muhsu
behrnu lablahjbu, ir dibinojuschas teem waferas
kolonijas, tomehr dauds behrneem wehl ar to naw
nelas lihdseits. Waj tapehz nebuhtu ari wifas fabee-
dribas peenahlums, tahdeem behrneem nahlt palihgå,
parahdot ari teem drusku waitak lihoszeetibas, nefå to
lihdj schim efam dariujuschi, un gaur to issargåt daschju
labu no vallibschanas?

Schahdas bankas strahdā pa dafai us lombarda eestahsju pamateem, t. i. peenem lueru un latru personu, tomeht nerem til augšu prožantu, kā lombardi, un neprāša līku. Aisdewums dibinas wišwairak us ajsnēhmeja personigu uztizamibū, us wina barba ūpehju un ajsnēhmuma wajabsibas nopeetnibū.

Deretu ari pee mums fahlt domat par tahdām
publiskām „Morisa bankam“, jo ari pee mums kredits
wehl wiſpufigi un plaschi naw preejams. R.

Geksch̄fse.

Rhdijschaan pret latweescheem

usfahkuji oikal freewu amise „Semschlischina“. Wina aji usbruhk semneelu femes bankas vahrwalneekam, kuesch walsts domes budscheta komisija isteizees, ka „banka nepeekopjot freewu kolonisačijas politiku“. Ka cīna to peekopi, masakais winas Baltijas un Lētawas nobakas, pat to nu naw ne masako schaubu — to redsam dījhvē ik us fola, to ari winum, Čtipunovam, peerahdija domneeli. Bet „S.“ tomehr leelissi ustraukusēs par mineto Gričunowa isteizeenu. Bankai wajagot weizināt freewu semneelu elementu Baltijā, lai tā rabiitu pretsvaru latweescheem un igauņeem, kuri esot pahrak eedomigi un schauri tau-tibneeli. (Laiķam tapehž, ka nemaina fawu tautibu kā weeglpраhtiga skuke lindrakus. Tā la latweeschi lahtu lahttam ir bijuschi sem volu, swedru, freewu waldbas, tad wineem ari tilpat daudzreis majabseja laikam mainit fawu tautibu?) No freewu semneelu elementa wini preelsch fewim redhot breesmas. Nē, no teem mums breesmas nedraud un newar draudet — tee naw svehjigi ar mums fazenīes. „Breesmas“ — ja par tāhdām nu reis ir tuna, mums war draudet tilai no ihfredsīgeem politikeem, kuri nesin, ka walsts stiprums un lablahžiba aikarojas no wišu winas at-sveisīško dalu stipruma, lablahžibas un mihlestibas pret waldbiu. Ihfredsīgee politiki to nesaprot. Ar fawu politiku wi ni rada taifni pretejo: atnem semi preelschīgmīgem semkopjiem (pee kureem freewi paschi suhta fawus laudis mahžibā) un atbod to teem, kas neween neprot, bet ari negrib to apstrahdat. Apšpeesch winu walodu skolās un dījhvē u. t. t. Ka zaur to zeesch apgabala kulturelās intereses, pats par ūki saprotams. Ne latweescheem, ne igauņeem pret freewiem kā pret tautu, ne ari pret kreewu waldbiu naw bijis un nom naiba. No freewu waldbas latweeschi ir weenmehr gaidijuschi un gaida sem pabalstu un ajsitahwi. Ar kreewem dījhwojuschi un dījhwo labala fatizibā, kā to redsam pat tur, kur tie ar waru eespeči starp latweescheem un tapat ari robeshu apgabaloš. Ihfredsīgee „politieki“ ar fawu nepareiso rižibū nu taifni grib išnīhzināt scho winu labo fatīsmi un rabiit ko preteju.

Par Warschawas generalgubernator, lä „Birsch. Wed.“ no drogscheem awoteem sino, tilf- schot eezelis generalshtaba preelschneels, lawalerijas generalis Schilinskis. Wna eezelshana noteekot aif militarischi-politischem eemeskeem, jo tagab efot peegreeschama masak wehriba us eelschejo pahrvaldishchanu, bet gan waitak us militarischo puši.

Jouls un svehtigs vasahlums ir ari tas, ka
schim darbam sahl peegrest arween waical wehribu
no to puves, kureemi kalpo muhsu behrnu wezali, kuri,
parabot wisu sawu deenas gaitu strahdadami dascha-
das leelruhneezibas eestahdes, alstahj sawus behrnus
mahjäs bet nekahdas usraudfibas. Iz nu daudsi no
muhsu darba laudim strahdadami usupure neween wisu
sawu deenas gaitu, bet ari wifus sawus labakos
spehla gadus, kalpojot saweem darba bewejeem, waj
iab to peenahlums ari nebuhti, gahdat pat sawu
darba nehmeju behrneem, speesteem ne no lahdas
zitas waras, lä weenigi no tas: „Ka mehs esam
weens otram mihlestibu parahda.“ Waj zaur to gon
neissustu dascha laba nesaskana un neapraschonäs,
lahoa tagad walba „arp darba bewejeem un darba
nehmejeem?“

Das, ka leelruhpneezibū ihpaſchneeli gahdā par ſawu strahbneeku behrneem, naw ari wairs nekas ſewiſchli jauns; virmais tahos darbs jau preelsch wairak gadeem ir fahlis Anglijā, un pehdejā laikā ari Wahzijā fahl tam darbam peegreest arveen wairak wehribu, dibinot daschadas derigas eestahdes un waſaras kolonijas, kurās iek gahdats gan par leeleem, gan ari par maleem strahbneeku behrneem. Ari mums naw wiirs wajadfigs meklet tahdu paraugu Anglijā waj Wahzijā, to mehs waram redset ſchepat muhsu leelā, ruhponeeziſas pilſehiā Rīgā, fut daschi leelruhpneeli ſew ir sprauduſchi til zehlu mehrlki, ruhpnejotees ar iħſta teħwa mihestibū un gahdibū par ſawu darba aħmeju behrneem, iſpelnidami żaur to t-hwa waħrdū neween no ſawiem darba neħmejtem un to behrneem, bet ari no katra zilwezes drauga Ar atsinibū ir ari minni tee, kuri tahdu darbu kā ſawu peenahkumu strahdā flusibā, lai kreisā roka nesin, ko

Un fur tahbs barbs nebuhtu weenan ween
eespehjams, tur waretu tad to strahdat kopi, jeb ari

Peterburga. Par wiisdrofschalo kandidatu uſ Kreewijas katolu metropolita amatu minams tagadejais metropolita fufragans (weetneels) Ewarijas titulbiskaps **Jahns Zeplaks**. Bissans Zeplaks loti eemihlois pee wijsas katolu draudses deht fawas taifnigas un bespartejistas isturefchandas baſnizas pahrwalbes leetūs. Latweeschi un leischi ustura weenprahsti Zeplaka kandidaturu un ari tagab jau wiwu zitadi nefsauz, kā „muhsu biskaps“; wiisch zehlees no leischeem un finančā mehrā pahrwalba ari latweeschu malodu. Tapat Romā un eelkheleetu ministrija par Zeplaku wiſlabalas atfaulmes. Lihds ar jaunā metropolita eezelfchanu, zerams, tiks reis galigi iſnihzinats potu nazionaldemokratijs kaitigais eefpaids uſ baſnizas leetam ne tikai Latgale un Peterburgā, bet ari wijsa Kreewijā; lihds schim katolu baſniza tila pahrok nelautrigi ismantota potu nazionalā ſchowinifma labā, kahōd wirseenda wehl strahdā leelakā daka augſtalo garidſneeku.

Bastija.

Reta jubileja

Schinis deenās, lā „Tall. Teat” sino, swineja profesors J. N. Setele sāwas finatnīšķas darbibas 50 gabu jubileju.

Setele ir plaschi pasihstams un eewehrojams somu rāsu walodu pehtitais. Schim mehrkīm winsch sawu dīshwi ir seedojis aif dahwanam un mihlestibas us reis sprausto mehrki. Iau us skolas sola fastahba winsch somu walodas mahzibu. Wehlak, tas ar labeent vanahkumeeem pehta somu un ungaru walodas, galwendām fahrtam preekīch tam, Iai ijskaibrotu somu walodas ijszelshanos un ijsplatishanos.

Savā žēlojumā winsch tagad apmetlejīs ari
Igauniju. —isp—

Sch hdu tirdsnezzibas teesibas Vibseemes
gubernā.

Daschi aprinku polizijas preekschneeki 1911. g. islaibidzhi zirkularus, kuros issiko laudu jau gadus 10 vezakū Vidzemes gubernas valdes lehmumu par schihdu tirbsnezibas teesibam Vidzemes gubernā, kad bijis eerosinats jautajums par to, waj teem zitur peederigeem schihdeem, Luureem tikai kā amatneeleem atlauts uesturetees Rīgā, ir teesiba isbraukt uz gubernas aprinkupilfehtam un uj lauku tirgeempahrdot kur fawus amatneezibas istraħdajumus? Schajā jautajumā gubernas walbe laisjuše lehmumu, ka schihdeem schahdas teesibas naw, bet wispaħreji Vidzemes gubernā schihdu amatneeleem teesiba tirgotees ar fameem amatneezibas raschojumeem weenigi tajās pilfehtās, meestos un weetās, kur wineem atlauts uestureees kā amatneeleem. Tapēkz ori ķewišķi teem schihdeem, kureem kā amatneeleem atlauts uesturetees Rīgā, naw teesibas tirgotees ar fameem amata raschojumeem nelur zitur, kā weenigi Rīgā.

Joprojam neween us wisbahrejo walts, bet ari us waldochå senata lehmuma pamata no 1900. gaba

pabalstot ar lihdselleem kahdu no täm heedribam,
kuras ar sawäm wasaras kolonijam falpo muhsu
behnneem.

Kā uš lažbu jaunu posahkumu war aistrāhbit
ari uš to, ka ari draudschu dialonija ir sahlušt strah-
dat preelsch weena gada, muhsu draudjēs preelsch
muhsu behrneem, nobibinajot „Sehnu Nobalas“, kuru
usdewums ir issfargat muhsu sehnus no dīshwes kauneem
eespaideem, i ulzinojot tos uš sapulzem fesideenas mafaros
un svehtdeends, kuri teem teik rāhbiti labi paraugi un
zehli mehrki, jo issfargat ir megalaki neld isalgobbt.

Ir ari nodomats dibinat preelsch teem lopigu wasaras koloniju, kura par masalu malsu weretu uskempt ari tos b-henus, kuru wezali nar spehjigi malsat plnu usuras naudu. Ra paahkums us to ir tos, ka jau pagahjuschä wasara Sehnu Nodalam tika farikhlot:s diwreis nebela pastraigaschands ahrpus pilsehtas pa meschu un gar juhemalu, tomehr no peedfihwojumeem ir tas jaf:ka, ka ar to ween nepeeteel, fewischki leelaleem sehneem ne; berigaki preelsch teem bahtu, kad tee ari lahdas stundas pa deenu weretu wingrinatees pee praktiskeem laufu darbeem. Nodalam un pastraigaschands ween behrenus heidsot tomehr nowed pee garlaikoschands. Ed ka rotalam wajaga buht ne tikai ween par laika lawelli, bet ari sawai praktiskai nosithmei, ta ari ar praktisku darbu behrneem wajaga sagahdat neeween nodarboschinos, bet ari preelu. Woj ari pee fchi jaunä pasahkuma newaretu nahlt sabeeedriba palihgä, pabalstot to ar sawan bahwanam, kuras war peenest jeb ari peesuhit Pawila draudses mahzitajam R. Treja lqm, Rumpmujschas eeld 9, kusch laipni uskehmees gahdat par wasaras koloniju nob.binaschanu preelsch muhsu draudschu Sehnu Nodalam.

Diakons S. Brehts

